

FİNANSAL ANALİZ

ORTAK DERS

DR.ÖGR. ÜYESİ MEHMET SABRİ TOPAK

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ AÇIK VE UZAKTAN EĞİTİM FAKÜLTESİ

9. FİNANSAL TABLOLARIN ANALİZ TEKNİKLERİ - 3; EĞİLİM YÜZDELERİ (TREND) ANALİZ TEKNİĞİ

Bu Bölümde Neler Öğreneceğiz?

- 9.1. Trend Analizinin Uygulanması
- 9.2. Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği İle Finansal Tabloların Hazırlanması
- 9.3. Eğilim Yüzdeleri Analizinin Yorumlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar
- 9.4. Trend Analizine İlişkin Uygulamalar
- 9.5. Trend Analizinin Özellikleri

Bölüm Hakkında İlgi Oluşturan Sorular

Bölümde Hedeflenen Kazanımlar ve Kazanım Yöntemleri

Konu	Kazanım	Kazanımın elde edileceği geliştirileceği	nasıl veya
	.		

Anahtar Kavramlar

--

Giriş

Finansal tablolar üzerinde çeşitli analiz tekniklerinin uygulanması ile işletmelerin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarının analizleri yapılarak işletmeye ilişkin farklı açılardan bulgulara ulaşılmakta ve buradan çıkarılacak sonuçlarla işletmenin yarınlarna ilişkin bir dizi kararlar alınmaktadır. İşletmenin finansal tablolarının analizinde kullanılan analiz tekniklerinden birisi de eğilim yüzdeleri analiz tekniğidir. Bu analiz tekniğinde işletmenin finansal durumuna ve faaliyet sonuçlarına ilişkin kalemlerin uzun dönemler itibari ile göstermiş olduğu değişimin trenleri (eğilimleri) belirli bir yılın finansal tablosundaki rakamlara endeksenerek analiz edilmektedir. Bu amaçla özellikle aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilen kalemlerin analizi yapılırken, analizde baz alınan bir yıla göre finansal tablo kalemlerinin uzun dönemde göstermiş olduğu değişim yönü belirlenmekte ve bu kalemler arasındaki eğilimin etkileşimi incelenerek işletmenin geleceğine ilişkin kararlar alınmaktadır.

9. FİNANSAL TABLOLARIN ANALİZ TEKNİKLERİ - 3; EĞİLİM YÜZDELERİ (TREND) ANALİZ TEKNİĞİ

Karşılaştırmalı tablolar tekniğinde finansal tabloların iki farklı dönem veya tarihteki verileri karşılaştırılarak tutar ve yüzde(oran) olarak ne yönde değiştiği belirlenmektedir. Bu analiz tekniğinde bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin kısa dönemdeki değişimi ve bu değişikliklerin olası nedenleri ve sonuçları üzerinde durulmaktadır. İşletmenin belirli bir dönemdeki finansal tablosunda yer alan kalemlerinin büyüklüğünü ve dağılımını incelemek için ise geçen bölümde incelemiş olduğumuz dikey yüzdelere analiz tekniği uygulanmaktadır. Bu analiz tekniğinde işletmenin tek bir dönemine ait finansal tablo verilerindeki her bir kalemin, aynı tabloda yer alan grup toplamına oranlanması şeklinde hesaplanarak bulunan yüzdelere göre yorumlar yapılmaktadır.

Eğilim Yüzdeleri (Trend) Analizi ise işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarının **uzun dönem**deki trendlerini inceleyen analiz tekniğidir. Bu analiz tekniğinde işletmenin finansal durumuna ve faaliyet sonuçlarına ilişkin kalemlerin uzun dönemler itibari ile değişiminin trenleri (eğilimleri) belirli bir yılın finansal tablosundaki rakamlara endekslenerek analiz edilmektedir. Bu amaçla özellikle aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilen kalemlerin analizde baz alınan yıla göre uzun dönemde göstermiş olduğu değişim yönü belirlenerek bu kalemler arasındaki eğilimin etkileşimi incelenmektedir.

9.1. Trend Analizinin Uygulanması

Trend analizinin finansal tablolara uygulanabilmesi için dönem uzunlukları karşılaştırılabilir çok sayıdaki dönemlere ilişkin bilançoların ve gelir tablolarının olması gerekir. Bu analiz tekniğinde bilanço ve gelir tablosunun tamamına analiz tekniği uygulanabileceği gibi, yalnızca finansal anlamda birbirleri ile aralarında kuvvetli ilişkiler kurulabilen kalemlerin eğilimlerinin karşılaştırılması da tercih edilebilir. Uygulamada tercih edilen yöntem ise genellikle sadece aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilen finansal tablo kalemleri arasında bu analiz tekniğinin uygulamasıdır.

Trend analizinin uygulanmasında öncelikle analiz edilecek ilgili dönemler seçilmelidir. Analizden benlenen yararların elde edilmesi için en az 5-6 yıllık dönemlerden başlayarak uzun dönemli veri setinin oluşturulması gerekir. Dönem uzunluğunun fazla olması, işletmenin daha kapsamlı olarak değerlendirilmesini sağlayacağı için ilgili dönemlere ilişkin finansal tablo kalemlerinin genel eğilimleri daha iyi şekilde ortaya konulacaktır.

Trend analizinin uygulanmasındaki ikinci aşama ise analiz dönemlerine ilişkin finansal tablo kalemlerinin eğilim yüzdelerinin hesaplanmasıdır. Analiz edilecek söz konusu dönemler belirlendikten sonra eğilim yüzdelerinin neye göre belirleneceği ya da hesaplanacağı yapılacak analizlerin güvenilirliği açısından hayati bir öneme sahiptir. Analiz tekniğine göre eğilim yüzdelerinin zaman içinde göstermiş olduğu seyrin ortaya konulabilmesi için ilgili dönemler arasından her yönden kabul edilen ve analize temel teşkil edilebilecek bir yılın **baz yıl** olarak seçilmesi gerekir. Uygulamada genellikle analiz dönemlerinden ilk yıl baz yıl olarak kabul edilmekle birlikte, baz yılın işletme açısından her bakımdan olağan bir yıl olması gerekir. Bir başka ifade ile baz yılın işletme için olağanüstü olayların yaşanmadığı bir yıl olarak seçilmesi, analizin temelini oluşturan gösterge niteliğindeki yılın doğru olarak seçilmesi anlamına gelecektir. Bu anlamda baz yılın ülke ekonomisinde ya da işletmenin içinde bulunduğu sektörde krizlerin yaşanmadığı, aşırı dalgalanmaların olmadığı ya da işletmenin faaliyetlerini sürdürdüğü çevrede deprem veya sel gibi olağanüstü olayların yaşanmadığı bir yıl olması gerekir.

Analizi yapılacak dönemlerin seçilerek veri setlerinin oluşturulması ve baz yılın seçilmesinden sonraki üçüncü aşama ise finansal tablolardaki ilgili yıllara ilişkin kalemlerin eğilim yüzdesinin hesaplanmasıdır. Eğilim yüzdelerinin hesaplanmasının ilk aşamasını ise baz yıl olarak seçilen ilgili dönemin bilanço ve gelir tablosundaki tüm kalemlerinin eğilim yüzdeleri 100 kabul edilerek kalemlerin diğer yıllardaki eğilimi yüzde şeklinde ifade edilmesidir. Bu şekilde ilgili kalemler dönemler itibari ile bir nevi 100 endeksi şeklinde gösterilmiş olmaktadır. Baz yılın tüm finansal tablo değerlerinin 100 olarak kabul edilmesinden sonra, diğer yıllara ilişkin ilgili kalemlerin eğilim yüzdesi aşağıdaki şekilde formülize edilebilir;

$$\text{Eğilim Yüzdeleri} = \frac{\text{İlgili Yıldaki Hesap Tutarı}}{\text{İlgili Hesabın Baz Yıldaki Tutarı}} \times 100$$

Analizi yapılacak ilgili finansal tablo kalemlerinin dönemler itibari ile eğilim yüzdeleri yukarıdaki formül yardımıyla hesaplandıktan sonra bulunan sonuçlar 100 den büyük ise, kalemlerin incelenen dönemler içindeki değerinin baz yılıdaki değerine göre yüksek, 100 den küçük olması durumunda ise kalemlerin incelenen dönemler içindeki değerinin baz yılıdaki değerine göre küçük olduğunu göstermektedir.

9.2. Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği İle Finansal Tabloların Hazırlanması

ABC İşletmesinin 2014-2018 yıllarına ilişkin gelir tablosundan alınan bazı kalemlerin tutarları aşağıda yer almaktadır. 2014 yılının baz yıl olarak seçilmesi durumunda yukarıdaki verilen formülde ilgili yılların değerleri yerine konulduğunda finansal tablo kalemlerinin eğilim yüzdeleri kolaylıkla hesaplanabilmektedir.

	2014	2015	2016	2017	2018
NET SATIŞLAR	600.000	750.000	1.000.000	800.000	1.200.000
SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	300.000	400.000	600.000	500.000	750.000
BRÜT SATIŞ KÂRI	300.000	350.000	400.000	300.000	450.000

Bu verilere ilişkin olarak hesaplanan eğilim yüzdeleri dönemler itibari ile aşağıda yer almaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken ilk husus finansal tabloda yer alan ilgili kalemlerin 2014 yılındaki tüm değerlerinin 100 olarak gösterilmesidir. Zira bu veriler içinden baz yıl olarak 2014 yılının seçilmiş olması sonucunda, analiz tekniğinin özelliğinden dolayı bu yıldaki tüm finansal tablo kalemlerinin eğilim yüzdesi 100 olarak yer alacaktır.

	2014	2015	2016	2017	2018
NET SATIŞLAR	100	125*	166,7	133,3	200
SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	100	133,3	200	166,7**	250
BRÜT SATIŞ KÂRI	100	116,7	133,3	100	150

Baz yılın dışındaki diğer yılların eğilim yüzdeleri ise aşağıdaki şekilde hesaplanabilir. 2015 yılında net satışların eğilim yüzdesi hesaplanmak istediğinde;

$$\text{Eğilim Yüzdesi (NET SATIŞLAR-2015)} = \frac{750.000}{600.000} \times 100 = 125^*$$

2017 yılına ilişkin satışların maliyetinin eğilim yüzdesi ise aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

$$\text{Eğilim Yüzdesi (SATIŞLARIN MALİYETİ-2017)} = \frac{500.000}{300.000} \times 100 = 166,7^{**}$$

Aşağıda ise XYZ işletmesinin 2014-2018 yılları arasında dönen varlık kalemlerinin göstermiş olduğu eğilimler hesaplanmış olarak yer almaktadır. Bu hesaplamalar yapılırken 2014 yılı baz yıl olarak seçilmiştir.

	2014	2015	2016	2017	2018
I. Dönen Varlıklar					
A. Hazır Değerler	40.000	50.000	70.000	50.000	75.000
B. Menkul Kıymetler	17.000	0	9.500	9.500	6.500
C. Ticari Alacaklar(Net)	50.000	80.000	100.000	100.000	150.000
D. Diğer Alacaklar	10.000	11.000	5.000	6.000	2.500
E. Stoklar	75.000	90.000	80.000	107.500	150.000
F. Diğer Dönen Varlıklar	8.000	9.000	8.000	7.000	16.000
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	200.000	240.000	272.500	280.000	400.000

	EĞİLİM (TREND) YÜZDELERİ				
I. Dönen Varlıklar	2014	2015	2016	2017	2018
A. Hazır Değerler	100	125	175	125	187,5
B. Menkul Kıymetler	100	0	55,9	55,9	38,2
C. Ticari Alacaklar(Net)	100	160	200	200	300
D. Diğer Alacaklar	100	110	50	60	25
E. Stoklar	100	120	106,7	143,3	200
F. Diğer Dönen Varlıklar	100	112,5	100	87,5	200
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	100	120	136,3	140	200

Yukarıda dönen varlıklarda yer alan bilanço kalemlerinin eğilim yüzdelerinde yer alan değerlerden 100'ün altında olan olanlar baz yıla göre azalışı, 100'ün üzerinde olan değerler ise baz yıla göre artışı ifade etmektedir. Dikkat edilirse her bir kalemin eğilim yüzdesi baz yılın değeri olan 100 ile başlayıp her finansal tablo kalemi bir nevi endeks oluşturmaktadır. İncelenen kalemlerden baz yılda rakamı olmayan bir kalemin olması durumunda ilgili kalemin eğilim yüzdesi matematiksel olarak hesaplanamayacaktır. Baz yılın dışında herhangi bir yılda incelenen kalemlerden değeri olmayan ya da sıfır olan bir kalemin olması durumunda ise o yıla

ilişkin eğilim yüzdesi de sıfır olacaktır. Yukarıda yer alan 2015 yılına ilişkin menkul kıymetler kaleminin eğilim yüzdesi ve o yılda bilançoda yer alan değeri sıfırdır. Ayrıca eğilim yüzdeleri finansal tablolarda faaliyet sonuçlarını veren kârın zarara ya da zararın kâra dönüşmesi durumunda ancak negatif değerler alabilmekte, bunun dışında eğilim yüzdeleri daima pozitif değerler almaktadır.

9.3. Eğilim Yüzdeleri Analizinin Yorumlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Finansal tabloda yer alan kalemlerin eşit uzunluktaki dönemlere göre düzenlenmesi, finansal tabloların karşılaştırılabilirliği açısından önemlidir. Ayrıca incelenen dönemlerde işletmenin amortisman ya da stok değerlendirme gibi muhasebe politikası ve uygulamalarında bir değişikliğe gidilmiş ise yapılacak analizlerin güvenilirliği açısından bu değişikliklerin etkilerinin giderilmesi gerekir. Bunlara ilaveten özellikle ülke ekonomisinde yüksek enflasyonun yaşandığı dönemlerde, fiyat hareketlerinin finansal tablo üzerinde etkisinin ortadan kaldırılması gerekir. Bir başka ifade ile finansal tablo kalemlerinin tutarlarının enflasyondan arındırılmış olması, ilgili dönemlere ilişkin yapılacak analizin güvenilirliği açısından yine önemli bir husustur.

Trend analizinde incelenen dönemlerdeki finansal tablo kalemlerinin eğilimlerinin belirlenmesinden sonra birbirleri ile ilişkili kalemlerin eğilimlerinin etkileşimlerinin araştırılması gerekir. Zira bu analiz tekniğinin yorumu büyük ölçüde, aralarında ilişki bulunan kalemlerin etkileşimlerinin incelenmesi üzerinde kuruludur. Analiz tekniğinde tüm finansal tablonun eğilim yüzdelerinin bulunup yorumlanması yerine aralarında ilişkili kurulabilen finansal tablo kalemlerinin belirlenerek yalnızca bu kalemlere ilişkin eğilimlerin hesaplanması ve yorumlanması daha pratik olacaktır.

Trend analizi ile aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilecek finansal tablo kalemleri ya da gruplarından bazıları aşağıdaki gibidir;

- Dönen Varlıklar & Kısa Vadeli borçlar
- Dönen Varlıklar & Duran Varlıklar
- Duran Varlıklar & Özkaynaklar
- Duran Varlıklar & Devamlı Sermaye
- Özkaynaklar & Toplam Yabancı Kaynaklar
- Brüt Satışlar & Net Satışlar
- Net Satışlar & Satışların Maliyeti
- Net Satışlar & Faaliyet Giderleri

- Net Satışlar & Finansman Giderleri
- Net Satışlar & Ticari Alacaklar
- Net Satışlar & Stoklar
- Stoklar & Ticari Borçlar
- Ticari Borçlar & Ticari Alacaklar
- Net Satışlar & Dönen Varlıklar

9.4. Trend Analizine İlişkin Uygulamalar

Trend analizine ilişkin aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilecek finansal tablo kalemleri yukarıda belirtildikten sonra, ilgili analiz tekniğinin daha iyi anlaşılabilmesi için bu noktada basit bir örnek uygulama yapılacaktır. Bu analiz tekniğinden beklenen yararın sağlanabilmesi için daha önceden de belirtildiği üzere oldukça uzun dönemlere ilişkin finansal tablo verilerinin olması gerekir. Ancak aşağıda yapılan uygulamada konuyu daha basite indirgeyerek sadece 3 yıla ilişkin veriler yorumlanmıştır.

- Bir işletmede finansal tabloların Eğilim Yüzdeleri (Trend Analizi) yöntemi ile analizi sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçları aralarında ilişki kurulabilecek kalemleri göz önünde bulundurarak yorumlayınız.

	<u>Y1</u>	<u>Y2</u>	<u>Y3</u>
Ticari Alacaklar	100	140	162
Stoklar	100	102	108
Ticari Borçlar	100	120	125
Brüt Satışlar	100	124	132
Net Satışlar	100	126	133
Satışların Maliyeti	100	128	135

Yukarıdaki veriler incelendiğinde analize konu olan ilk dönem olan Y1 yılının baz yıl olarak seçildiği görülecektir. Y2 ve Y3 yıllarının baz yıla göre belirlenmiş eğilim yüzdeleri hesaplanmış olarak soruda verilmiştir. Bu verilere göre aralarında ilişki kurulabilecek kalemlere göre yapılacak yorumlar aşağıdaki gibi olacaktır.

➤ **Net Satışlar & Ticari Alacaklar Trendinin Birlikte Yorumlanması:**

	<u>Y1</u>	<u>Y2</u>	<u>Y3</u>
Ticari Alacaklar	100	140	162
Net Satışlar	100	126	133

İşletmenin net satışları ve ticari alacaklarının eğilim yüzdeleri incelendiğinde, ticari alacaklar baz yıla göre Y2 ve Y3 döneminde sırasıyla % 40 ve % 62 oranında artış gösterirken, Net Satışlar baz yıla göre % 26 ve % 33 oranında artış göstermiştir. İşletmenin net satışlarındaki artış yüzdesine göre, ticari alacaklardaki artış yüzdesinin daha yüksek olması olumsuzdur. Zira işletmenin satışları artarken oran olarak alacaklarının çok daha yüksek oranlarda artması, işletmenin alacaklarının tahsilinde sorunlar olabileceğini göstermektedir. Yalnız işletmenin net satışlarına göre ticari alacaklarındaki yüksek orandaki artışın nedeni işletmenin satışlarını artırmak amacıyla satışlarının vade politikasını değiştirerek, daha uzun vadeli satış politikası izlemesi olabilir. Bu durumda işletmenin kredili satışlar konusunda sıkı bir politika izlemediğini söyleyebiliriz. Ayrıca işletmenin tahsilat süresinin uzaması likidite açısından olumsuzdur.

*İşletmede ticari alacakların olmasının nedeni net satışlar(kredili satışlar) olduğuna göre, normalde net satışlar artarken ticari alacaklarında artması; net satışlar azalırken ticari alacaklarında azalması gerekir.

** Net satışların artış eğilimi, ticari alacakların artış eğiliminin üzerinde ise, işletmenin kredili satışlarının vadesini azalttığını yada peşin satışlara geçildiğini söyleyebiliriz. Bu durum işletmenin likiditesi açısından olumludur.

➤ **Net Satışlar & Satışların Maliyeti Trendinin Birlikte Yorumlanması:**

	<u>Y1</u>	<u>Y2</u>	<u>Y3</u>
Satışların Maliyeti	100	128	135
Net Satışlar	100	126	133

İşletmenin net satışlarının ve satışların maliyetinin artış trendleri birbirlerine oldukça yakındır. Bu durumda işletmenin brüt kâr marjının baz yıla göre pek değişmediğini söyleyebiliriz. Ancak çok az miktarda da olsa satışların maliyetinin artış trendinin net satışlara göre yüksek olması, satışların maliyetindeki artış unsurunun net satış gelirine tam olarak

yansıtlamadığını, yada işletmenin birim başına maliyetinin baz yıla göre değişmediğini düşündüğümüzde, işletmenin birim satış fiyatını baz yıla göre çok küçük bir oranda indirdiğini söyleyebiliriz. Birim maliyetlerin ve satış fiyatının pek değişmemesi durumunda satışların maliyetlerinin ve net satışların artmasının nedeni satış hacminin artmasıdır. Bu işletmenin baz yılda brüt kâr elde etmesi durumunda, sonraki yıllarda brüt kâr marjı çok az da olsa azalırken, satış hacmi arttığı için brüt kârı ise artmaktadır.

*Net satışların artış trendinin, satışların maliyetinin artış trendinden yüksek olması durumunda, yada net satışlar artış trendinde iken, satışların maliyetinin azalış trendinde olması durumunda işletmenin brüt kârı hem tutar olarak hem de oran (brüt kâr marjı) olarak artacağı için işletmenin kârlılığı açısından olumludur. Bu durumda işletmenin maliyetlerini kontrol altında tutabildiği, iyi bir satış fiyatı belirlediği ve brüt kârını artırdığını söyleyebiliriz.

**Satışların maliyeti artış eğilimi gösterirken, net satışların azalış eğilimi göstermesi durumunda ise, brüt kâr hem tutar olarak hem de oran olarak (brüt kâr marjı) azalacağı için işletme açısından olumsuzdur.

➤ **Brüt Satışlar & Net Satışlar Trendinin Birlikte Yorumlanması:**

	<u>Y1</u>	<u>Y2</u>	<u>Y3</u>
Brüt Satışlar	100	124	132
Net Satışlar	100	126	133

İşletmenin baz yıla göre sonraki yıllarında brüt satışların artış trendi ile net satışların artış trendi neredeyse aynıdır. Bu durumda işletmenin brüt satışlar ile net satışlar arasındaki farkı belirleyen satış iadesi ve iskontolarının da ortalama olarak brüt satışlar yada net satışlar kadar arttığını söyleyebiliriz. Baz yılda işletmenin gelir tablosu verilerine göre satış indirimleri önemli bir yer tutmuyorsa, diğer yıllar içinde brüt satışlardan satış iade ve iskontolarından dolayı önemli bir kayıp verilmediğini söyleyebiliriz.

*Brüt satışlar artış eğilimi gösterirken, net satışların daha yüksek oranda artış göstermesi brüt satışlardan net satışlara geçerken satış indirimlerinden dolayı daha az kayıp verildiğini göstermektedir.

*Net satışların artış eğiliminin, brüt satışların artış eğiliminden az olması durumunda ise, baz yıla göre satış iadeleri ve iskontolarının net satışlara göre daha fazla artış eğiliminde olduğunu göstereceği için işletme için olumsuzdur.

➤ **Stoklar & Ticari Borçlar Trendinin Birlikte Yorumlanması:**

	<u>Y1</u>	<u>Y2</u>	<u>Y3</u>
Stoklar	100	102	108
Ticari Borçlar	100	120	125

İşletmenin baz yıla göre ticari borçlarının artış eğilimi stokların artış eğiliminden daha yüksek olması; işletmenin baz yıla göre stoklarını daha uzun vadeli aldığını yada ticari borçlarını ödeme açısından sorunlar yaşadığını gösterebilir. Bir başka ifade ile işletmenin nakit sıkıntısı içinde olduğu için stoklarını daha uzun vadeli alma yoluna gittiğini gösterebileceği gibi, işletmenin uzun vadeli stok alımları yapabildiği için kredibilitesinin yüksek olduğunu da gösterebilir. İşletmenin ticari borçlarındaki artış trendi, ticari alacaklarındaki artış eğilimi ile birlikte değerlendirildiğinde; işletmenin alacaklarının artmasının likiditesi üzerindeki olumsuz etkisi, işletmenin stok alımlarının vadelerinin uzaması ile azaltabilir.

* Stoklar artış eğilimi gösterirken, ticari borçların stoklara göre daha düşük bir seviyede artış eğilimi göstermesi yada ticari borçların eğiliminin azalması, işletmenin stok alımlarını baz yıla göre daha az vadeli yaptığını yada daha çok peşin stok alımlarına yöneldiğini göstermektedir. Bu aynı zamanda işletmenin ticari borçlarını vadesinde ödeyebildiği şeklinde de yorumlanabilir.

➤ **Stoklar & Satışların Maliyeti Trendinin Birlikte Yorumlanması:**

	<u>Y1</u>	<u>Y2</u>	<u>Y3</u>
Stoklar	100	102	108
Satışların Maliyeti	100	128	135

İşletmenin baz yıla göre satışların maliyetindeki artış trendi stoklardaki artış trendinin oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. İşletmenin stok politikasının ne derece etkin olduğunu gösteren stok devir hızı satışların maliyetinin ortalama stoklara bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Dolayısı ile satışların maliyetinin artış trendinin stoklara göre daha fazla olması, işletmenin baz yıla göre stoklarının daha hızlı devrettiğini yada stoklarını daha kısa sürede sattığını göstermektedir. İşletmenin stoklarını daha hızlı satması; işletmenin faaliyetlerinin etkinliği açısından olduğu kadar likiditesi açısından da olumlu bir durumdur. İşletmenin baz yıla göre stoklarını daha kolay satabildiğini ve daha iyi bir stok politikası izlediğini söyleyebiliriz. Ayrıca işletmenin daha etkin bir stok politikası izlemesi sonucunda stoklama giderleri de düşecektir.

*Eğer işletmenin stoklarının artış trendi satışların maliyetinin artış trendinin üzerinde olsaydı, işletmenin stok devir hızı oranı düşecekti ve dolayısı ile stoklarını daha geç satan ya da gereğinden fazla stok bulunduran işletme hem stoklarına fazla fon bağlamış olacak hem de stoklama giderleri artmış olacaktır.

9.5. Trend Analizinin Özellikleri

Trend analizinin özelliklerini aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz;

- Analiz tekniğinde mali tablo kalemlerinin **uzun sürede** göstermiş olduğu eğilimler inceleneceği için, sağlıklı değerlendirmeler yapılabilmesi için analizin en az 5 yıllık (dönemlik) finansal tablo verilerini kapsaması gerekir.
- Uzun süreyi kapsadığından, kapsamına göre dinamik analizdir.
- Uzun süreyi kapsadığından, bu analiz tekniğinin faydası oldukça fazladır. Zira yapılacak olan değerlendirmelerde diğer analiz dönemlerine göre işletmenin çok daha geniş bir zaman dilimi açısından analizleri yapılmaktadır.
- Analize temel teşkil edilen baz yıl, olağandışı değişikliklerin yaşanmadığı, normal sayılabilecek, istikrarlı bir yıl olmalıdır.
- Baz yılıdaki bütün finansal tablo kalemlerinin eğilim yüzdesi her zaman 100'dür.
- Oldukça uzun dönemli verilerle yapılabileceği için bu analiz tekniğinde, istatistiksel (regresyon analizi) yöntemleri de kullanılabilir. Böylelikle geleceğe ilişkin tahminler oluşturulurken bilimsel yöntemlerden de faydalanılmış olacaktır.
- Eğilim yüzdeleri endeks şeklinde pozitif değerler olup, 100'ün üzerindeki değerler baz yıla göre artışı, 100'ün altındaki değerler ise baz yıla göre azalışı ifade etmektedir.
- Baz yılda rakamı olmayan bir kalemin, diğer yıllar için eğilim yüzdesi hesaplanamaz, bir başka ifade ile ilgili hesabın eğiliminden bahsedilemez.
- Kâr veya zarar kalemlerinin dışındaki finansal tablo kalemlerinin eğilim yüzdeleri asla negatif değerler alamaz.
- Eğilim yüzdeleri aynı seyri göstermiyorsa, ilgili kalemin eğiliminden söz edilemez.

Uygulamalar

--

Uygulama Soruları

--

Bu Bölümde Ne Öğrendik Özeti

Bölüm Soruları

1) İşletmenin aralarında ilişki bulunan mali tablo kalemlerinin uzun sürede göstermiş olduğu eğilimlerin incelenmesi amacıyla uygulanan analiz tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Trend analizi
- B) Karşılaştırmalı analiz
- C) Yüzde analizi
- D) Dikey analiz
- E) Oran analizi

2) Trend analizi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Eğilim yüzdeleri endeks şeklinde ve genellikle pozitif değerlerdir.
- B) Eğilim yüzdesi 100'ün altında olan kalemler, baz yıla göre azalmıştır.
- C) Eğilim yüzdeleri aynı seyri göstermiyorsa, ilgili kalemin eğiliminden söz edilemez.
- D) Kapsamına göre statik analizdir.
- E) İstatistiksel (regresyon analizi) yöntemlerin kullanılabildiği bir analiz tekniğidir.

3) Trend analizi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Mali tablo kalemlerinin uzun sürede göstermiş olduğu eğilimlerin incelenmesi amacıyla uygulanır.
- B) Baz yılda rakamı olmayan bir kalemin, diğer yıllar için eğilim yüzdesi hesaplanamaz.
- C) İstikrarlı bir yıl baz yıl olarak kabul edilmektedir.
- D) Dinamik analizdir.
- E) Bu analiz tekniğinde finansal tabloda yer alan her bir hesap kalemi, kendisinden bir önceki dönemin yine aynı finansal tablo kalemi ile mutlak olarak karşılaştırılmaktadır.

4) Aşağıda stok kalemine ilişkin yapılan hesaplamada soru işaretli yerlere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

	2013	2014	2015	2016
Stoklar	20.000	22.000	18.000	30.000
Eğilim Yüzdeleri		100	?	? ?

- A) 120 90 175
- B) 125 75 120
- C) 110 80 125
- D) 110 90 150
- E) 105 110 150

5) Yukarıdaki yapılan hesaplamalarda hangi analiz tekniği uygulanmıştır?

- A) Dikey yüzdeleri analizi
- B) Yatay analiz
- C) Oran analizi
- D) Trend analizi
- E) Karşılaştırmalı analiz

6) Ticari alacakların baz yılıdaki ve 2016 yılındaki değerleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	2014	2015	2016
Stoklar?		12.000	?
Eğilim Yüzdeleri		100	75 150

- A) 18.000 24.000
- B) 15.000 20.000
- C) 16.000 24.000
- D) 17.500 25.000
- E) 15.000 24.000

7) Yukarıdaki yapılan hesaplamalarda hangi analiz tekniği uygulanmıştır?

- A) Trend analizi
- B) Dikey yüzdeleri analizi
- C) Yatay analiz
- D) Oran analizi
- E) Karşılaştırmalı analiz

8) Trend veya eğilim yüzdeleri tekniği için en uygun analiz türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Statik analiz
- B) Kredi analizi
- C) Dış analiz
- D) Dinamik analiz
- E) İç analiz

9)

I - Trend analizinin doğru sonuçlar verebilmesi için, baz yılın istikrarlı bir yıl olarak seçilmesi gerekir.

II - Dikey Yüzdelere göre gelir tablosu analiz edilirken Dönem Net Kârı 100 olarak kabul edilir.

III - Mukayeseli Tablolar analizinde doğru değerlendirme yapabilmek için oranların yanında hesapların mutlak değerleri de göz önünde bulundurulmalı

Yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II, II

10) İşletmenin geçmişteki 5-10 yıllık dönemlerine ait finansal tablo verilerinden hareket ederek geleceğe yönelik ilişkiler belirlemeye olanak sağlayan analiz tekniğine ne ad verilir?

- A) Yatırım Analizi
- B) Dikey Analiz
- C) Statik Analiz
- D) Oran Analizi
- E) Trend Analizi

Cevaplar

1) A, 2) D, 3) E, 4) D, 5) D, 6) C, 7) A, 8) D, 9) D, 10) E